

**SAFINA PJESMA AFRODITI U LATINSKOM PREPJÉVU
HRVATSKOG LATINISTA DŽONA RASTIĆA-RESTI
IZ DUBROVNIKA**

Mislimo da će zanimati naše čitatelje kako je dubrovački latinist Džono Rastić (Resti) prepjevao Safinu molitvu Afroditi.

Osobitosti jezika i metra Safina, jasno, ne može dati ni ovaj Rastićev prepjev. Smatramo korisnim, ipak, da donesemo njegov latinski tekst:

**SAPPHUS
ODE**

Ad Venerem e Graeco versa

Artifex fraudis variisque Diva
Sedibus gaudens, Iovis o colenda
Maximi proles, tua posco supplex
Numina, Sappho.

O Venus regina, animum inquietis
Luctibus nostrum miserata solve,
Nec sine ingenti domitam iacere,
Alma, dolore.

Nunc, ades, si umquam mea vota promptis
Tu recepisti auribus. O vocata saepe
Nunc adsis, Dea, nunc; mea si
Gratia et olim

Aureis invecta rotis parentis
Tecta liquisti, aut medio jugales
Passeres umquam si agitasti et olim
Aethere, Diva

Nostro adesses tunc etiam ut labori;
Sed cita se illi rapuere penna;
Tu tamen ridens me, Erycina, molli
Ore rogasti,

Quid male esset mî? Prece quidve blanda
Te excitassem? Dic, miseranda, quali
Aestuas flamma? Iuvenisque tandem
Cuius amore

Ureris? Quis te, mea Sappho, laesit?
Quisquis at nunc te iuvenum fugit, mox
Igne correptus graviore supplex
Ad tua genva

Accidet: nec dona feres, sed ipse
Te ambiet donis, inimicam et ille
Sentiet rursum, male qui modo te
Spernit amantem.

Ergo nunc adsis, Dea, nunc molestis
Solve me curis; animusque si quid
Optat, hoc tu, Diva, tuo secundes
Numine votum.

SAPFO

S lijepim tronom, besmrtna Afrodito,
kćeri Zeusa, varava, molim; nemoj
meni jadom, gospodo, niti bolom
moriti srce.

Dođi sada, ako si ikad došla,
ćuvši moje molitve izdaleka,
izašavši iz kuće svoga oca
sjajne od zlata.

Vozi tad te zaprega, krasni dok je
vrapci vuku, brzi, nad zemljom crnom,
mašu ćvrstim krilima, idu s neba
prozirnim zrakom.

Za ćas stignu, blažena; tada ti me
kroz smijeh na tom besmrtnom licu svojem
pitaj kakve trpim ja opet boli,
zašto te zovem,

što bih htjela silno u ludom srcu
svojem da se dogodi: „Koga želiš
da dovede Nagovor, tko ti čini
nažao, Sapfo?

Ako bježi, gonit će brzo tebe,
ako dar ti odbija, dat će sama
skoro, ako ne voli, i bez volje
ljubit će tebe.“

Dodji k meni sada, iz teških briga
oslobodi mene, i što je srcu
želja, to mu ispuni. Sama, ti mi
na pomoć budi!

Preveo Dubravko Škiljan
Iz grčke lirike, Zagreb 1975.

Te su pjesme kod nas prepjevali, između ostalih, Hugo Badalić u *Antologiji stare grčke lirike*, priredio Koloman Rac, Zagreb, 1916; Ton Smerdel u knjizi *Orfej i Pan* (Antologija starohelenske lirike), Zagreb, 1964, str. 42–43.

TREBA LI STATI NA STRANU RIMA? (U POVODU OBLJETNICE PADA ZAPADNORIMSKOG CARSTVA)

U osmom broju *Latina et Graeca* objavljen je napis Darka Novakovića „Tisuću i pol godina od pada Zapadnorimskog carstva“. Bez obzira na veoma dobro sastavljen tekst, i bez obzira na ograde u tekstu zbog odsustva povijesnoga istraživanja, dakle unatoč tome što je tekst predočen kao intimno razmišljanje, ponukan sam da ukratko izložim neke misli koje će pokazati da u pristupu problemu smatram neprimjeren put kojim je pošao Darko Novaković. On naime, premda uviđa da je „uzaludno žaliti jer se dogodilo upravo ono što se moralo dogoditi“, ipak u cijelom svom napisu žali za Rimom, da bi na kraju, „ne misleći mnogo“, stao na stranu Rima. Ne bih publicirao ovaj članak kad bi se radilo samo o intimnom razmišljanjima Darka Novakovića; međutim, budući da je riječ o široj pojavi, i budući da su – kako to Novaković kaže – „slično osjećali – i pisali – i takvi znalci kao što su Gibbon, Montesquieu ili Toynbee“, smatram korisnim upozoriti na neke momente koji su, uostalom, u novije vrijeme u znanosti sve prisutniji, bez obzira na to što dijelim Novakovićevu oduševljenost Rimom, ali na svoj, intiman način.

„U svojim intimnim razmišljanjima povjesničari često postavljaju sami sebi pitanja: što bi se bilo dogodilo da nije bilo ovako neko onako, kako bi se neke stvari bile razvijale da se nije dogodilo ono što se desilo i sl.“ – piše u pogovoru svoje knjige „Antički grad na istočnom Jadranu“ Mate Suić. Nadalje piše kako su „neki historičari romantici, opterećeni određenom nostalgijom i ressentimentom u odnosu na prošlost, spekulirali s pretpostavkama o rađanju gradova u autohtonim sredinama bez dodira s klasičnim svijetom i bez utjecaja iz klasičnog svijeta. Oni zapravo žale što je do tih dodira i utjecaja došlo...“ Zatim se Suić pita „treba li žaliti što su Hrvati i drugi naši narodi koji su zaposjeli naše jadransko primorje, zatekli ovdje ona žarišta mediteranske urbane kulture, koja su na njih izvršila tako snažan utjecaj...“

Sva bi se ova „žaljenja“ mogla postaviti i obrnuto: žaljenje što je Rim došao u dodir s autohtonim sredinama i što se u tim sredinama gubio pomalo onaj stari tradicionalizam republikanskog tipa, žaljenje što je Rim, napokon, stupio u „katastrofalni“ kontakt s novim narodima koji su zaposjeli njegov teritorij. Politički – to jest bio kraj Rima, ali – kulturni? Možda bi se još bila dala spasiti, izolirati integralna antička kultura? Što bi bilo da se to dogodilo? Meni osobno su strane takve spekulacije u znanstvenom istraživanju.

Pitanje je da li nastaje katastrofa Rima, ono što podrazumijevamo pod katastrofom Rima, te da li se može reći kada ona nastaje; odnosno, da li godina pada Zapadnorimskog carstva 476. ima u kulturološkom pogledu neko bitnije, presudnije znače-